

**Titel: Specifieke aanbevelingen voor gebruik van POTNAT
ten behoeve van de S-IHD**

Nummer: **INBO.A.2009.309**

Datum: **22/12/2009**

Auteurs: **Adriaans Dries, Jan Wouters en Desiré Paelinckx**

Geadresseerden: Mischa Indeherberg en Filiep Cardoen
(Mischa.Indeherberg@lne.vlaanderen.be, filiep.cardoen@lne.vlaanderen.be)

Centrale dienst Agentschap voor Natuur en Bos
Koning Albert II-laan 20
1000 Brussel

Aanleiding

INBO wenst bijkomende richtlijnen te geven voor een juist gebruik van het instrument voor het inschatten van de potenties van habitattypen (PotNat, Wouters & Decler, in prep.) in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen per speciale beschermingszone (S-IHD). Een juist gebruik is immers essentieel voor de betrouwbaarheid van de instandhoudingsdoelstellingen op zich, en voor de maatschappelijke aanvaardbaarheid van het gebruik van PotNat.

Bedenkingen en adviezen

Hieronder volgen een aantal specifieke bedenkingen bij de wijze waarop de potenties heden bepaald worden op basis van PotNat en de mogelijke gevolgen hiervan voor de S-IHD (gebaseerd op het voorbeeldrapport S-IHD "BE2100019 Het Blak, Kievitsheide, Ekstergoor en nabijgelegen Kamsalamanderhabitats"). Deze bedenkingen / adviesvoorstellen zijn nog niet verwerkt in de handleiding met de methodologie S-IHD (versie 16 december 2009). Meer algemene richtlijnen bij het gebruik van PotNat bij het opstellen van de S-IHD zijn daarin al wel verwerkt.

Onderstaande items komen alle, zij het soms minder uitgebreid, wel aan bod in de "PotNat handleiding en beknopte methodiek" die mee geleverd is op de CD met de digitale bestanden (ter info in bijlage toegevoegd).

Natuurlijke vs. actuele trofiegraad

Bedenking:

Momenteel wordt enkel gebruik gemaakt van de natuurlijke trofiegraad (i.e. zonder rekening te houden met antropogene veranderingen), en niet van de actuele trofiegraad. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de mate van inspanning die nodig is voor het realiseren van doelstellingen die geformuleerd worden op basis van de potenties. Zo worden bijvoorbeeld op basis van de natuurlijke trofiegraad de potenties voor een heischraal grasland vertrekkende van een intensieve maïsakker of vertrekkende van een eiken-berkenbos evenwaardig ingeschat. Nochtans zal het omzetten van een maïsakker veel meer inspanningen vergen dan het omzetten van een eiken-berkenbos.

Advies:

Gezien PotNat een instrument is om een weloverwogen, doordacht en realistisch oordeel te vellen over de potenties van bepaalde gebieden strekt het tot aanbeveling om de natuurlijke en actuele potenties met elkaar te vergelijken. Het combineren van beide benaderingen geeft vooral bijkomende informatie over de mate waarin, en termijn waarop potenties omgezet kunnen worden in de effectieve realisatie van doelstellingen. Het kan helpen bij het ontwikkelen van de ecologische redenering en argumentatie ter ondersteuning van de voorgestelde doelen. Een cartografische voorstelling waarin beide benaderingen gecombineerd worden, kan de ruimtelijke interpretatie aanzienlijk verbeteren.

Reeds behandeld in de methodologie S-IHD?

In de methodologie is er enkel sprake van de natuurlijke trofie. De digitale bestanden van zowel de potenties op basis van de natuurlijke trofiegraad als de potenties op basis van de actuele trofiegraad werden door het INBO ter beschikking gesteld van ANB op 3 december 2008. De korte handleiding bij die digitale bestanden vermeld: "*De gebruiker wordt aangeraden bij de PotNat-kaarten voor de natuurlijke toestand in eerste instantie te focussen op de gebieden die ten minste voor een deel 'zeer geschikte'-zones bevatten. De 'matig geschikte'-zones binnen deze gebieden geven ook nog een redelijke gunstige fysische geschiktheid aan. De gebruiker dient de gebieden die uitsluitend 'matig geschikte'-zones bevatten met extra voorzichtigheid te behandelen. Hier is het immers best mogelijk dat de fysische geschiktheid overschat werd en in realiteit het habitatype in kwestie er zich hooguit suboptimaal kan ontwikkelen.*"

Oppervlakteberekeningen op basis van PotNat

Bedenking:

Het is onduidelijk hoe de oppervlakten met potenties tot habitatontwikkeling momenteel berekend worden.

Advies:

Er is reeds geadviseerd dat Potnat een ondersteunend instrument is met zijn beperkingen. Modellen zoals PotNat, ecohydrologische modellen e.a. kunnen helpen om potenties te analyseren, maar het is steeds aan de gebiedsexpert om die potenties in te vullen, naar waarde te schatten en op ecologische gronden te argumenteren. Daarbij kan wel verwezen worden naar bv. PotNat, maar wordt steeds vertrokken vanuit het expertoordeel en een grondige kennis van het betreffende gebied. Dit expertoordeel moet ook neergeschreven en geargumenteed worden in het S-IHD rapport.

Als er dan toch op basis van Potnat benaderende oppervlakten berekend worden, dan is het niet juist om zowel de matige (1) als hoge potenties (2) samen te nemen en als totale oppervlakte in het rapport op te nemen. Vooral gebieden met een matige potentie die niet echt aansluiten bij gebieden met een hoge potentie moeten kritisch op hun potentie gescreend worden (belang van expertoordeel!) vooraleer ze mee op te nemen in de totale oppervlakte of het globale oordeel over de potenties.

Cartografische voorstelling van potenties

Bedenking:

De cartografische voorstelling van de potenties volgens PotNat zoals opgenomen in het voorbeeldrapport van speciale beschermingszone BE2100019 is niet correct: de klasse "onbekend" ontbreekt. Dat kan in sommige gevallen leiden tot de aanduiding van potenties in het rapport (bv. in militaire domeinen) op plaatsen waar er volgens de potentiekaart in het rapport niets staat aangegeven (blanco/transparant) terwijl Potnat wel de indicatie "Onbekend" (-) aangeeft.

Advies:

De klasse "Onbekend" moet dus absoluut ook cartografisch weergegeven worden. Zoniet bestaat de kans op inconsistenties tussen de doelstellingen enerzijds en de expliciet opgenomen basisgegevens in het rapport anderzijds.

Zoals hoger reeds vermeld, wordt het aanbevolen om een kaart te maken waarin zowel de potenties op basis van de natuurlijke als de potenties op basis van de actuele trofiegraad gecombineerd worden.

Reeds behandeld in de methodologie S-IHD?

In de methodologie worden duidelijk de 4 categorieën van potenties vermeld. Het lijkt dan ook logisch elk van deze potentiecategorieën af te beelden op kaart (2: zeer geschikt; 1: matige geschikt; 0: niet of minder geschikt; -: onbekend).

Referenties

Wouters J. & Declerck K. (in prep). PotNat, een model voor het inschatten van natuurpotenties in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

Bijlage: PotNat handleiding en beknopte methodiek